

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego  
Sekretarz Stanu  
Pan Piotr Żuchowski

**Komentarz do „Programu na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych  
2014 – 2016”**

W przedstawionym projekcie daje się w pierwszej kolejności zauważyć znaczną przewagę działań na rzecz ochrony praw własności przemysłowej i znaków towarowych. Udział instytucji i służb państwowych oraz podejmowane przez nie działania wskazują na znaczny nacisk na sektor gospodarczy i przemysłowy. Proponowane działania na rzecz ochrony praw do muzyki i filmu, służą raczej producentom niż twórcom. W obu w/w przypadkach należy im się ochrona prawna, gdyż są właścicielami, lub posiadaczami tych praw i ich interesy powinny być chronione.

Przemysł kreatywny jest podstawą gospodarki, nielegalne kopiowanie i podrabianie godzi w jego źródło.

Warto jednak zwrócić uwagę na twórców, których w omawianym Projekcie potraktowano marginalnie.

W relacjach

TWÓRCA - WYNGRODZENIE  
występuje szereg pośredników jak:  
PRACODAWCY  
ZLECENIODAWCY  
ORGANIZATORZY KONKURSÓW  
WYDAWCY  
WYSTAWCY  
PRODUCENCI  
AGENCJE  
AGENCI  
OZZ

wszyscy pośrednicy czerpią zyski z pracy twórcy.

**1- Naruszenia za „zgoda twórców i artystów”.**

Jest tu pierwszy moment powodujący naruszenie interesów twórcy w sposób „legalny”, nieraz nieświadomego swoich praw. Pośrednicy, przeważnie znający lepiej prawo, działają często w złej wierze w celu uzyskania możliwie największego zysku, wykorzystując nieświadomość twórców, nierzadko nieletnich. Przeniesienie praw majątkowych na pośrednika za jednorazowym wynagrodzeniem, jest częstą formą umów pozbawiającą twórcę przyszłych dochodów.

Niewiele uwagi przeznaczono w Projekcie na edukację twórców na temat ich uprawnień. Złe zawarta umowa może pozbawić twórcę większości wynagrodzeń, co niestety się często zdarza, o czym twórca może nawet nie wiedzieć.

**Ważną rolę mogą tu spełniać OZZ, jako organizacje twórców powinny być uwzględnione w programie szkoleń dla swoich członków i środowiska. Działając u źródła mogą ograniczyć lub uniemożliwić niekorzystne działania w interesie twórców i artystów.**

Trudnym zadaniem jest wyjaśnienie potencjalnemu użytkownikowi różnicy między udzieleniem licencji niewyłącznej czy wyłącznej a przeniesienie prawa do utworu na użytkownika. Często wydaje mu się, że płacąc za wykonanie dzieła nabył wszystkie prawa na własność i nie chce zrozumieć konieczności zapłaty za wykorzystanie w większym zakresie utworu niż ustalał z twórcą wcześniej, co jest przyczyną wielu naruszeń. Z praktyki wynika również, że twórcy często nie mają również tej świadomości co prowadzi do nieporozumień i konfliktów.

Wskazaniem wydaje się być prowadzenie szkoleń z prawa autorskiego również dla użytkowników.

## **2- Naruszenia bez wiedzy twórcy**

Podpisując umowę licencyjną, twórca jest nadal narażony na ryzyko naruszeń. W pierwszej kolejności należy wymienić przekraczanie nakładów i ilości wydań przekraczające warunki licencji, oraz terytoria, na których utwór jest rozpowszechniany. Poza kontrolą księgową wydawcy praktycznie inne sposoby nie istnieją. Wydawcy i pośrednicy, często nie informują twórców o publikacjach zagranicznych i użyciu utworu na innych terytoriach. W takiej sytuacji tylko przypadek może ujawnić naruszenie.

**Program powinien przewidzieć wyrównową kontrolę wydawców (pośredników) i rzetelności wykonywania umów.**

## **3- Autor ARCH (Archiwum)**

Jest to najczęściej pojawiający się podpis pod fotografiami publikowanymi w mediach. Według badań firmy Nikon ponad 25% ogółu publikacji w niektórych tytułach prasowych nosi ten podpis. ZPAF jako jedyna OZZ w zakresie fotografii nie odnotował w swojej historii ani jednej wpłaty od wydawcy za tego typu użycie. Jest o naruszenie praw osobistych w równym stopniu co brak podpisu pod zdjęciem, czemu zazwyczaj towarzyszy naruszenie praw majątkowych.

**Zespół powinien włączyć tego rodzaju naruszenia do swojego Programu przeciwdziałania.**

## **4- Nie opublikowanie utworu.**

Jest naruszeniem warunków umowy, jeżeli nie nastąpi w określonym w umowie terminie. Prawo zezwala twórcy na rozwiązanie umowy i wycofanie praw do nie opublikowanego przez 2 lata utworu za 6 -o miesięcznym uprzedzeniem, Jednak twórcy, będąc związani współpracą z wydawcą, nie egzekwują tego prawa w obawie przed utratą pracy.

**Prawo to powinno obligatoryjnie powracać do twórcy po okresie 2 lat od przyjęcia utworu i braku publikacji.**

**Naszym zdaniem wskazana jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy OZZ a prokuraturą i policją. Spotkania konsultacyjne i szkolenia z udziałem twórców i OZZ a organami ścigania naruszeń doprowadzą do lepszego zrozumienia istoty naruszeń po obu stronach spotkań. Wskazana jest bliższa współpraca i budowa systemu monitorowania sieci w celu dostarczania informacji organom ścigania przez twórców o naruszeniach ich praw.**

Bez współpracy z OZZ działania państwa w ochronie praw autorskich są działaniami głównie w ochronie fiskusa. Są działaniami w interesie grup gospodarczych i producenckich i nie mają charakteru działań społecznych chroniących twórców i artystów.

## **5- nieuczciwa konkurencja**

**„Działania Policji, Służby Celnej i kontroli skarbowej dotyczą głównie fałszowania towarów, które naruszają prawa znaku towarowego” – jak podaje Projekt.**

Przede wszystkim są to towary pochodzące z importu, których naruszenia praw przynoszą straty producentom zagranicznym. Należy tu wspomnieć o działaniach wydawców, którzy importują do Polski opublikowane za granicę wydawnictwa dokonując przedruków i tłumaczeń na język polski.

Nie płacąc ich autorom, lub płacąc znacznie mniej niż płacą za publikacje wydawnictwa krajowe. Z tego powodu autorzy zagraniczni nie otrzymują właściwych wynagrodzeń, a twórcy polscy ponoszą straty na skutek spadku cen i zmniejszenia rynku zamówień.

Wydawcy polscy nie osiągają właściwych zysków na skutek nieuczciwej konkurencji.

**Art 110.16 pkt. 2. powinien być stosowany obligatoryjnie na terenie Polski, bez względu na warunki określone w licencjach.**

## **5-Wymuszenia**

Coraz częstszą praktyką stosowaną przez media, instytucje, oraz przedsiębiorstwa prywatne polegająca na zachęcaniu twórców amatorów do przesyłania utworów i darmowym wykorzystywaniu materiałów w swojej działalności (również komercyjnej) i organizowaniu „konkursów”, gdzie na podstawie regulaminu, uczestnik przenosi prawa autorskie na organizatora. Użytkownicy ci czerpią zyski z tej twórczości nie ponosząc przy tym żadnych kosztów, lub koszty niewspółmiernie niższe (symboliczne nagrody). Twórcy amatorzy, często nieletni, nie mając świadomości swoich praw przyjmują warunki publikacji bez wynagrodzenia. Użytkownicy ci natomiast powinni zapłacić podatek od darowizny czego nie czynią.

Podobne postępują organizatorzy imprez, koncertów, meczów itp... wymuszając na fotografach przekazanie praw autorskich do bezpłatnego wykorzystywania i części wykonanych zdjęć w zamian za prawo wstępu i fotografowania. Wartość uzyskanych w ten sposób korzyści przez organizatora na ogół znacznie przekracza koszty akredytacji i zmniejsza drastycznie przychody twórcy ze względu na ich szerokie rozpowszechnianie.

**Proponujemy wniesienie za bezpłatne korzystanie z utworów opłat od użytkowników za obligatoryjnym pośrednictwem OZZ za publikacje wg. tabel OZZ i w wysokości 5% od wartości sprzedaży egzemplarzy brutto na FTP.**

## **6- Fundusz Promocji Twórczości**

Dotychczas uzyskiwane przez MKiDN wpływy na FPT za opłaty od utworów nie podlegających już ochronie (ok 432 000zł w 2012r), naszym zdaniem, są zdecydowanie zaniżone z powodu braku posiadania odpowiednich procedur i narzędzi przez MKiDN. OZZ mogłyby inkasować wynagrodzenia za wszystkie utwory, niezależnie od okresu ich powstania i przekazywać opłaty od utworów niechronionych do FTP.

Zakładamy, że wpływy na FTP powinny przekroczyć 430 milionów zł rocznie (co oznacza ok 3 groszy dziennie na statystycznego Polaka).

Za nie wykonywanie obowiązku wnoszenia opłat z tytułu „martwej ręki” grożą użytkownikom sankcje określone w Art. 115 pkt 3.

Art 40 i Art. 115. ustawy o PrAiPP nie określają tego typu naruszeń ani jako zawinione ani niezawinione, skutkiem czego niezapłacenie przez użytkownika opłaty w ciągu roku skutkuje (nie egzekwowanymi) sankcjami karnymi i co najwyżej, tylko koniecznością jej wniesienia, bez konsekwencji podwojenia, lub potrojenia jej wysokości w zależności od rodzaju winy.

**Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych powinien postulować wprowadzenie zmian do Art. 40 ustawy o paipp, polegających na określeniu właściwych OZZ jako podmiotów odpowiedzialnych za zbieranie opłat na FTP.**

Andrzej Łojko  
vice prezes Zarządu Głównego Związku Polskich Artystów Fotografików